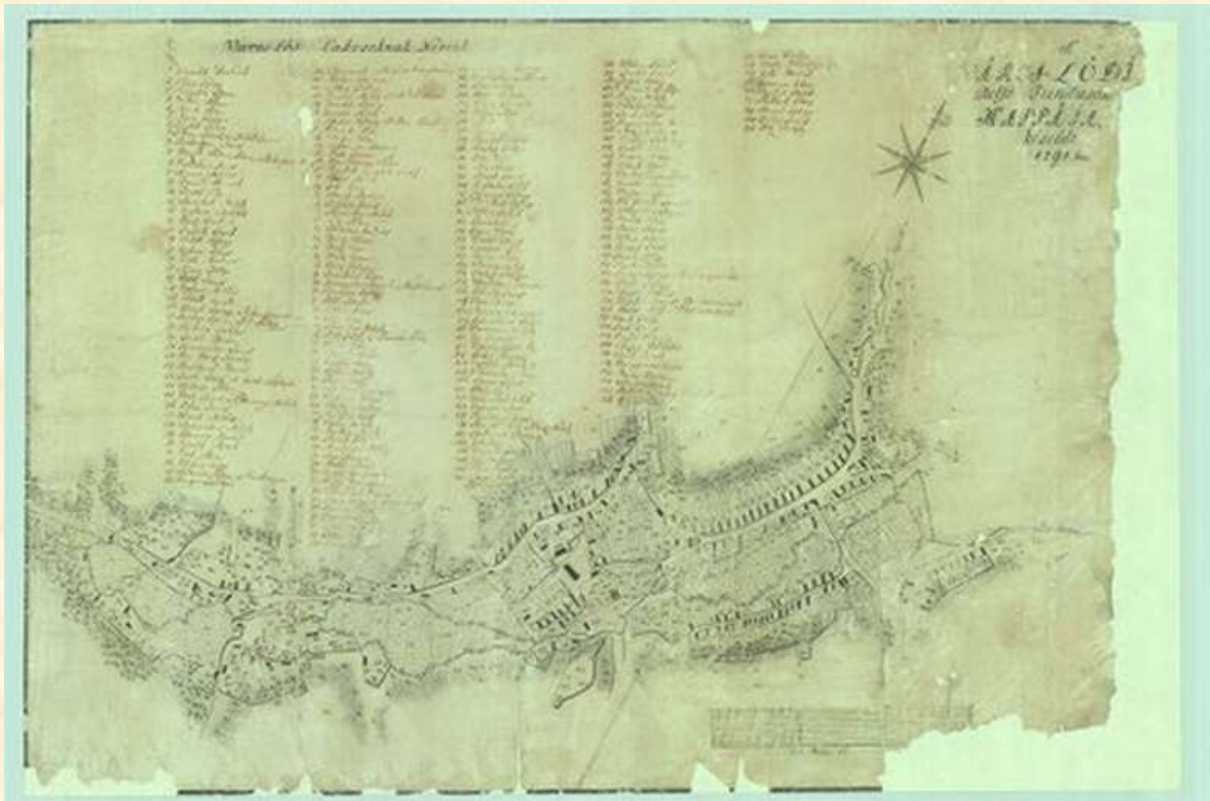

A' Város-Lódi Belső Fundusok Mappája [VeML XV 11 a T 559]

<https://maps.hungaricana.hu/hu/MegyeiTerkepek/6199/>

Az 1791-ben készült falutérkép

A Veszprémi Bakonyi Múzeum őrzi Városlőd 1791-ben készült falutérképét, ennek fénymásolatát eredeti nagyságban a Városlődi Önkormányzat őrzi.

Községünk múltjának minél szélesebb körű feltárása szempontjából nem érdektelen, ha részletesen leírjuk, hogy 1791-ben, hol álltak házak és kik laktak azokban.

A térkép utcaneveket nem tüntet fel, csak 1-től 195-ig terjedő házszámokat. Már 1785-ben 267 családot találunk Városlődön, így 1791-ben egy házszám alatt több családnak kellett laknia helyenként. Még ma is vannak olyan, csak közös tűzfalal elválasztott, közös udvarral rendelkező, egymás mögé épült házak más-más tulajdonossal, amelyeknek 1791-ben egy házszámuk lehetett.

A házak és lakóik a fénymásolaton láthatóan (nagyítóval) következőképpen helyezkedtek el:

1-es házszám: tulajdonosa *Oszvald Benedek*.

2—7. házszámok: Tulajdonosok sorban: *Koler György, Schöpfer István, Völker Ádám, Staub Ádám, Maár Gáspár, Kunkel Fülöp*. A mai Béke u. jobb oldalán álltak ÉK felé haladva.

8., 9., 10., 12., 13. házszámok: Tulajdonosok: *Klein János és Knébel János, Fleckenstein János, Wenzel Ádám Péter és Fleckenstein Mihály, Steiner Miklós,*

Freund Henrik. 11. sz. ház: Tulajdonos: *Wegleitner János*. Ez volt a mai Karácsonyi ház a napórával. A telken két különálló ház volt egy házszámmal. Az épületek ma is megvannak, de két házszámmal.

14., 15., 16. sz.: Tulajdonosok: *Fries Ádám, Auerbach Mihály, Englert Miklós*.

17., 18., 19. sz.: A vízműtől a falu irányában az ÁG felé vezető bekötőútig haladva csak a 17. és 18. sz. ház állott *Weisz Benedek és Frank József* tulajdonosokkal. 19. sz. ház volt az utolsó ház azon a soron *Schell György* tulajdonossal, mert róla nevezték el azt a bővizű forrást, amely ma a falut vezetékes vízzel látja el.

20-45. sz. házak: A Pápai út jobb oldalán és a Kossuth L. u. jobb oldalán a Kolostor u. torkolatáig egymás mellett sűrűn álltak a házak. Lakói: *Englert János, Schell András, Merez Fülöp, Bidel János, Englert Miklós, Schell Árvák, Ullrich György és Fleckenstein János, Herbert György és Geig (?) Fülöp, Szeibert Miklós, Feith István, Steinmacher János, özv. Weisz Jánosné, Hochhaus Konrád, Feith József és Feith Sebestyén, Szeibert Péter, Denk János és Pfenning Mihály, Köler János, Ullrich Miklós, Steinmacher Mihály, Pfarrer Konrád, Osvald Antal, Kari Ádám, Völcker Lajos, Salamon Ádám és Ertel Lajos, Bürger Konrád, Steinmacher Máté és Krug András*. a 42-es ház a mai Flórián kápolna melletti épület volt.

46., 47. sz.: A Kolostor utcán Ny felé haladva az éles kanyarig jobb oldalt csak ez a két ház állt, lakói: *Müller Lőrinc, Koller Fülöp*.

48. sz. ház: Lakói: *Kunkel Mihály és Hádel János*. A „Pole Platz” sarkában.

49—58. sz.: Innen D-nek fordulva a Kolostor u. jobb oldalán álltak a „Haldesch-Hohle”-ig (a, Krózser Menyhért és Staub József házai között nyíló mezei út) *Funcs György, Fersch Mihály, Forster György és Maár Antal, Kunkel Éva, Oraság háza, Salamon Lőrincz, Róth István, Windischmann Mihály, Kunkel Antal és József, Krebs (?) Jakab* házai. Az 58. sz. ház a mai Bambek Sebestyén új háza helyén állt.

59—67. sz.: A „Haldesch-Hohle”-tól a Remesch házig, vagyis ahol a Kolostor utcához a régi Pille utca (ma a Kossuth L. u. egy része) csatlakozik 9 ház állt. Lakói: *Falu háza, (pásztor ház), Ullrich Lőrincz, Geiszler János, Schneider Mihály, Litz Ádám, Pfarrer András, Weisz Simon, Weisz Éva, Weisz Ferenc*.

68., 69., 71., 72., 73., 74., 75., 77., 78., 79., 80., 81., 91., 82., 83. sz.: A hajdani Pille utca jobb oldalán D felé haladva ezek a házsámok sorakoztak és a 83-as szám volt ezen az oldalon az utolsó ház. Lakók: *Weisz György, Brückner (?) Ádám, Schneider György, Roth István, Fischer János, Falu háza, Schneider M., Staub Ádám, Wencel Miklós, Uraság háza, Páter Mihály, Páter József, Hádel Máté, Müller Krisztián, Hufgart Antal*. A 79. sz.-ú Uraság háza.

84-90. sz.: A Pille utca D-i végétől É felé haladva a legdélibb ház a 84-es. Lakók: *Oraság malma, Gart-hiás József, Litter Mihály, Mutter (Müller?) Mihály, Procob Pál, Merlinger Mihály, Már Ferenc*.

92. sz.: *Oraság fűrészmalma*. (A 19-20. sz.-ban a kőedénygyár masszakeverő - őrlő malma lett.)

93., 94., 95., 96. sz.: E négy ház volt a Kőhegyen. A 93-as ház mellett állt a hajdani üveghuta. Lakók: *Hessz Bemard, Schnelbach Ádám, Gayer József* és *Jéger József, Grámer József*.

97-102. sz.: E néhány ház a Gyár u.-ban (ma Fenyves utca) állt. A 102. sz.-ú ház inkább a Pille u.-hoz fekszik közelebb, ezt feltehetően az 1869-72. között épített vasút törölte el. Lakói: *Freund József, Lang Antal, Hábel János, Freund János, Lan-zinger György, Windischmann János*.

103. sz.: A jelenlegi Iglauer Park mellett ma is álló épület, Ujtz Béla építésvállalkozó újjáépítette, a 950-es években Weisz József asztalos vette meg.

104, 105, 70, 106. sz.: A Pille u. 92. sz.-tól E felé haladva jobb kéz felé álltak. Lakók: *Schneider Mihály, Heég Lőrincz, Litter Ferencz, Steinmacher Henrik* és *Nass János, Köler Máté*.

107, 108. sz.: D felől É-ra haladva a Pille utcából a Kolostor u.-ba visszatérve, a jobb sarkon állt: „*Si-dó ház Oraságé*” - s a „*Falu háza*”. Előbbi később „*Schröck ház*” néven volt ismeretes, pékség volt benne, ma Schneider M.-né lakja. Utóbbi kocsmá volt, 1895-ben Páter Ádám tulajdonostól a község óvoda céljára vette meg, azóta is ezt a szerepet tölti be, de már teljesen újjáépített, korszerű állapotban.

109-112. sz.: A 109-es ház plébánia kerthez csatlakozott, ma már itt nincs ház. Tulajdonosok: *Kunkel Jákob, Krebsz Fülöp, Falu háza, Álig (Álich) János*. Több ház a Kolostor u. e részén nem állt.

113-114. sz.: A Ley Fülöp (most Ley Antal) és a Percz József háza helyén. Lakók: *Ulrich János* és *Krisztián József*.

116-117. sz.: Tulajdonosok: *Steinbach György, Müller Jakab*.

115. sz.: A mai postával szembeni Weisz Mártonná háza. Lakó: *Pfarrer György*.

118. sz.: A mai plébánia. „*Parochia*”

119. sz.: Kb. a mai Klein József új háza helyén, a Schröck ház mellett. Lakó: *Gayer Vigand*.

120. sz.: A volt ref. paplak. Lakó: *Diehli (Dietsi?) János*.

121. sz.: A kultúrház melletti épület volt, bölcsőde, öregek otthona, varroda, stb helyén. Lakó: *Trop-pert Péter*.

122. sz.: Kb. a ma Tavaszi Antal régi háza helyén. Lakó: *Gayer Ádám*.

123. sz.: A sarokház. Lakó: *Reiner Mihály*.

124. sz.: Lakó: *Friess Sebestyén*.

129. sz.: A mai Leveld gastroudvar eredeti állapotban lévő régi ház. Lakó: *Krundter Gáspár*.

130. sz.: Lakó: *Bir-mann Mihály*.

132. sz.: A volt takarékszövetkezet telke. Amikor a régi ház még állt, Englert Antalé volt, a 2. vh. után terménybegyűjtőhely, majd rossz állapota miatt lebontották. A térképen „*Oraság ispán háza*”. Bíró Márton idejében itt volt a plébánia második helye, innen költözött mai helyére. Ma üres telek a templom mellett. (Szemben a kultúrházzal.)

135. sz.: Ma üres telek a templom mellett Lakó'-*artz Simon*. A Kolostor u. D-i vége és a Torna-patak közötti útszakaszjobb oldalán egyetlen ház sem volt.

128. sz.: Ma Kossuth utca 74. Lakó: *Stein-macher Antal*.

131. sz.: Ma Kossuth utca 72. Lakó: Ege Ferenc.

133. sz.: Ma Kossuth utca 68 - 70. Lakó: Retti Márton. A Rettig család már 1771-ben jelen van Városlődön 8 gyermekkel. Jelentős, kiterjedt dinasztiaává fejlődik, amelynek sok tagja jelentős szerepet vitt később a városlődi, herendi, bakonybéli, tatai kerámiaiparban.

134. sz.: Ma Kossuth utca 66. Lakó: Vojtsek (?) Mihály.

136. sz.: Ma Kossuth utca 60 – 62. Lakó: Gayer Illyés.

137. sz.: A mai általános iskola helyén volt. „Oskolaház”. Ez az eredeti iskola azóta többszöri felújításokat, toldásokat kapott, telkén pedig egy teljesen új iskola is épült mellette.

138, 139, 140. sz.: A házsámok a Kolostor utca 23-tól folytatódnak. Régi lakók: Eschenbach Jakab, Egermann Máté, Hochhaus János.

141. sz.: Ma kolostor utca 9. Lakó: Remesch Pál és Weisz Mihály.

142. sz.: Lakója: Schellenast Ferencz.

143. sz.: A mai kisvendéglővel szembeni saroképület. Akkor: „Falu háza”. Az „Oskolaház” és a Flórián kápolna között a felsoroltakon kívül nem volt ház.

144. sz.: A mai vasúti megállóhely épülete alatt a mai vasút helyén állhatott. Megnevezés: „Oraság Ser-főzője”. A vasút építéskor bonthatták le.

145. sz.: A patak partján álló emeletes Pfeifer ház. Tulajdonos: „Falu malma”.

146—157. sz.: A házsámok a mai Kossuth L. utca 24.-től 1.-ig a felső kocsma és élelmiszerboltig folytatódnak. Lakók: Klein György, Stenger Ferenc és Pfenning János, Völc-ker János, Fersch János, Jéger Máté, Frank Fülöp, Krug Mihály, Steinbach János, Staub Fülöp, Regensperger Ferencz, Metzger János, Oraság sidó háza.

Utóbbihoz az L alakú saroképületen kívül a patak parton a mai Sándorfi Józsefné házának helyén álló épület is tartozott. A zsidónak bérbeadott házban kocsma és szatócsbolt volt.

158—177. sz.: A Veszprémi út felől a Petőfi utcába (volt Kecskéhegy) befordulva bal oldalon folytatódnak, a mai Petőfi S. u. 1. volt a 158-as, és a 177-es a vasúti megálló felett állt. Lakók: Frank Ádám, Frank Ádám, Staub Egyed, Windisch-mann István, Funsch János, Wegstein István, özv. Freund Jánosné, Schneider János, Krebsz Ádám, Maár János, Völker Ádám, Rippel Jakob, Frank Fülöp, Staub Miklós, Herger György és özv. Grimájer Vidóné, Fáth György, Stenger János, Bambek János és Klein Márton árvák, Krebsz József és Huffgárt József, Staub Fülöp.

178—187. sz.: Itt a Petőfi S. u. másik oldalára térve a Veszprémi út felé haladva folytatódnak a házsámok. Az első (178. sz.) a mai Petőfi utca 12. számú ház. Lakók: Fáth János, Kunkel Henrik, Stenger Boldizsár, Staub Karol, Weingartner Antal, Krebsz Konrád, Funsch Jakab, Reissinger Jakab és Krein János, Flig Miklós, Terézia Grim. Megfigyelhető, hogy a 184, 185, 186. és 187. sz.-ú házak

helyén ma nincsenek házak, ezek a vasút építésekor tűntek el. (Helyüket népi néven „Materialloch”-ként emlegetik, mert az itteni földet a vasúti töltéshez használták fel. Material = anyag, Loch = lyuk.)

volt . sz.: Ma a tsz melléképületeinek központja van itt. Már akkor nagyszabású épületkomplexum volt, az udvar közepén hatalmas kocsiszín az utazók kocsijai számára, a sarokháznak kocsmá és vendégfogadó szerepe volt. Megnevezés: „Oraság vendégfogadója” volt.

189—195. sz.: A mai Hölgykő utcában (azelőtt Új utca) csak a jobb oldalon voltak házak a vendégfogadótól a mai műútig haladva. Lakók: Fiola Venczel, Gärtner Ádám, Speiher János, Stulbach Péter, Hiegel György, Fuchs János, Pilcz (Pilz?) Mihály.

Az előzőekben ismertetett 1791-ből származó falutérképről sajnos nem állapítható meg a lakossági létszám és társadalmi összetétele. Csak következtetni tudunk arra, hogy a 195 házban kb. 2 70 család és kb. 1520 személy élhetett. Megállapításunkat az 1785. évi és 1828. évi népszámlálási, illetve összeírási adatok összevetésére alapozzuk.